

Antonija Mlikota

Odjel za povijest umjetnosti
Sveučilište u Zadru
Obala kralja Petra Krešimira IV. 2
HR - 23000 Zadar
amlikota@unizd.hr

In memoriam

UDK / UDC: 929Petricioli, I.
929Radulic, K.
929Kovačević, M.
DOI: 10.15291/ars.4984

Sa Zadrom u mislima – povodom stogodišnjice rođenja akademika Ive Petricioli, pedesete obljetnice smrti Ksenije Radulić i desete obljetnice smrti Marijane Kovačević

*Thinking of Zadar – On the Occasion
of the 100th Birth Anniversary of
Academician Ivo Petricioli, the
50th Death Anniversary of Ksenija
Radulić, and the 10th Death
Anniversary of Marijana Kovačević*

SAŽETAK

Ovim *In memoriam* tekstovima odajemo počast trima istaknutim stručnjacima i profesorima – akademiku Ivi Petricioliju (1925. – 2009.), Kseniji Radulić (1933. – 1975.) i Marijani Kovačević (1977. – 2015.) – koji su svojim radom trajno obilježili povijest umjetnosti i zaštitu kulturne baštine u Zadru i Dalmaciji. Ivo Petricioli svojim je interdisciplinarnim pristupom, pedagoškim radom i brojnim publikacijama oblikovao akademsku i znanstvenu zajednicu te ostavio bogat opus o umjetnosti Zadra i Dalmacije. Ksenija Radulić, kao konzervatorica i ravnateljica Zavoda za zaštitu spomenika kulture, pionirka podmorske arheologije i predana profesorica, unaprijedila je zaštitu kulturne baštine i educirala nove generacije stručnjaka. Marijana Kovačević svojim je istraživanjima zlatarstva i plemenitih metala, znanstvenim pristupom i ključnom ulogom u repatrijaciji otuđenog križa iz crkve Sv. Frane u Zadru ostavila važan trag u akademskoj zajednici i u očuvanju kulturne baštine. Sve troje ostavili su neizbrisiv trag u znanstvenoj, akademskoj i kulturnoj povijesti Zadra, nadahnjujući buduće generacije povjesničara umjetnosti.

Ključne riječi: Ivo Petricioli, Ksenija Radulić, Marijana Kovačević, zaštita spomenika, kulturna baština, Zadar, Dalmacija, zlatarstvo

ABSTRACT

With these *In memoriam* texts, we pay tribute to three distinguished experts and professors – Academician Ivo Petricioli (1925-2009), Ksenija Radulić (1933-1975), and Marijana Kovačević (1977-2015) – whose work left a lasting mark on the history of art and the protection of cultural heritage in Zadar and Dalmatia. Ivo Petricioli, through his interdisciplinary approach, educational work, and numerous scholarly publications, made a lasting impact on the academic and scientific community, leaving a rich body of work on the art of Zadar and Dalmatia. Ksenija Radulić, as a conservator and director of the Institute for the Protection of Cultural Monuments, a pioneer of underwater archaeology, and a dedicated professor, advanced the protection of cultural heritage and educated new generations of experts. Marijana Kovačević, with her research on goldsmithing and precious metals, scientific approach, and key role in the repatriation of the stolen cross from the church of St Francis in Zadar, left a significant legacy in the academic community as well as cultural heritage preservation. All three scholars left an indelible mark on the scholarly, academic, and cultural history of Zadar, inspiring future generations of art historians.

Keywords: Ivo Petricioli, Ksenija Radulić, Marijana Kovačević, monument protection, cultural heritage, Zadar, Dalmatia, goldsmithing

***In memoriam* – Ivo Petricioli (1925. – 2009.)**

Akademik Ivo Petricioli rođen je u Zadru 9. ožujka 1925. godine, preminuo je u osamdeset i petoj godini života, 28. svibnja 2009. godine u Zadru. Nakon završene Klasične gimnazije u Splitu, akademik Ivo Petricioli diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1950. godine smjer Povijest umjetnosti s klasičnom arheologijom i hrvatska povijest; sedam godina poslije, 1957. godine na istoj je instituciji i doktorirao s temom o romaničkoj skulpturi u Dalmaciji. Nakon diplome zaposlio se 1949. godine u Arheološkom muzeju u Zadru u kojem je radio do 1954. godine, zatim kao stručni suradnik u novoosnovanom Institutu za historijske nauke JAZU (današnji HAZU) u Zadru. Nakon otvaranja Filozofskog fakulteta u Zadru (danas Sveučilište u Zadru), Ivo Petricioli je od 1958. godine kao docent aktivno sudjelovao u osnivanju današnjeg Odjela za povijest umjetnosti na kojem je predavao do umirovljenja 1994. godine. Osim na Odjelu za povijest umjetnosti, Ivo Petricioli predavao je i na Odjelu za arheologiju sve do 1979. godine. U svojoj uspješnoj i bogatoj karijeri obavljao je i dužnost dekana Filozofskog fakulteta u Zadru, te prorektora Sveučilišta u Splitu. Od godine 1996. bio je predsjednik Vijeća Stalne izložbe crkvene umjetnosti u Zadru. Na Sveučilištu u Splitu, odnosno Filozofskom fakultetu u Zadru, 2000. godine izabran je u zvanje *professor emeritus*. Postao je redoviti član HAZU – Razred za likovne umjetnosti 1992. godine.

1.
Crkva Sv. Donata, Ivo Petricioli s oštećenom slikom *Bogorodica s djetetom* Petra Jordanića i dvjema studenticama povijesti umjetnosti na praksi (izvor: Fototeka Arheološkog muzeja u Zadru, inv. br. 332 958)

St Donat's church, Ivo Petricioli with the damaged painting *Madonna with Child* by Petar Jordanić and two art history students on internship

2.
Dugi otok, sudionici
istraživanja crkve Sv. Ivana
u Stivanjem polju kod uvale
Telašćice, u neposrednoj blizini
Sali, na mjestu zvanom Gruh,
1957. (izvor: Zbirka negativa
i fotografija Ive Petriciolija,
Odjel za povijest umjetnosti,
Sveučilište u Zadru)

Dugi Otok, participants in the
exploration of St John's church,
Stivanje Polje near Telašćica
Bay, close to Sali, at a site called
Gruh, 1957

Akademik Ivo Petricioli ostavio je dubok trag u hrvatskoj povijesti umjetnosti 20. stoljeća. Njegova su istraživanja ključna za razumijevanje spomeničke baštine, urbanističkog razvoja te umjetnosti Zadra i Dalmacije. Aktivno je pisao i istraživao gotovo do posljednjih dana života, ostavivši iznimno bogat znanstveni opus. Suradivao je u brojnim domaćim i inozemnim časopisima i zbornicima iz područja povijesti umjetnosti i arheologije. Bio je znanstvenik široke erudicije. Kako je zapisala njegova studentica i kasnija profesorica Marija Stagličić, „On je predstavnik vrste univerzalnog povjesničara umjetnosti kojega je iznjedrilo 20. stoljeće na tlu Dalmacije. Bio je arheolog i povjesničar, povjesničar umjetnosti i stručnjak za pomoćne povijesne znanosti, terenski i arhivski istraživač. Teme i razdoblja istraživanja kojima se bavio protezala su se od starokršćanske do umjetnosti 19. stoljeća, a s jednakom je snagom i točnošću proučavao arhitekturu, skulpturu, slikarstvo, zlatarstvo i minijaturu.”²¹ U skladu sa svojim neumornim radom i širokim znanstvenim interesom, publicirao je oko dvjesto znanstvenih članaka i rasprava u stručnoj periodici te dvadesetak monografskih knjiga o razvoju umjetnosti u Dalmaciji. Bio je suautor kapitalnih monografija o povijesti Zadra – *Prošlost Zadra II: Zadar u srednjem vijeku* i *Prošlost Zadra III: Zadar pod mletačkom upravom 1409. – 1797.* – koje i danas predstavljaju temeljne znanstvene izvore za proučavanje kulturne i urbanističke povijesti grada. Bavio se arhivskim i arheološkim istraživanjima u Zadru i okolici, bio je prisutan u javnosti preko autorskih novinskih članaka, brojnih intervjuja koje je dao za razne medije, javnih predavanja, ali i kataloga izložbi. Za svoj rad nagrađen je brojnim priznanjima, u njegovu stanu obitelj čuva pune ladice različitih nacionalnih i inozemnih medalja i nagrada.

Ivo Petricioli bio je poznat po svojoj interdisciplinarnoj metodologiji, istovremeno arheolog, povjesničar umjetnosti, arhivist, znanstvenik i terenski istraživač. Obrazovao je brojne generacije stručnjaka, potičući ih na kritičko razmišljanje i utemeljen znanstveni rad. Svi su znali da se, kada se kaže **Profesor**, misli upravo na njega. Na svoje studente prenosio je svoja metodološka načela koja su uključivala principe stalnog istraživanja i provjeravanja objavljenih znanstvenih rezultata, uvijek ih je poticao na vlastita kritička prosuđivanja, uz konzultiranje arhivskih izvora i stavljanje umjetnina u povijesni kontekst. Njegov znanstveni i pedagoški rad trajno je obilježio povijest umjetnosti u Hrvatskoj i ostavio dubok trag u zadarskoj znan-

3.
Konzervatori Pavuša Vežić i
Miljenko Domijan pokazuju Ivi
Petricioliću jednu od drvenih greda
tijekom istraživanja u Sv. Donatu,
1970. (izvor: privatni album obitelji
Petricioli)

Conservators Pavuša Vežić and
Miljenko Domijan showing one of
the wooden beams to Ivo Petricioli
during research at St Donat's, 1970

stvenoj i kulturnoj sredini. Stoga je Sveučilište u Zadru u suradnji s Odjelom za povijest umjetnosti, Znanstvenom knjižnicom Sveučilišta u Zadru, Arheološkim muzejom, Udrugom turističkih vodiča Zadra „Donat” i Galerijom umjetnina Narodnog muzeja u Zadru povodom obilježavanja stogodišnjice njegova rođenja organiziralo izložbu i tribinu pod naslovom *Sa Zadrom u mislima* koja se održala u utorak, 29. travnja 2025. godine u izložbenoj dvorani Znanstvene knjižnice Sveučilišta u Zadru. Na tribini su o akademiku Ivi Petricioliću s osobitim poštovanjem i toplinom govorili njegovi nekadašnji studenti – profesor u miru prof. dr. sc. Pavuša Vežić, dr. sc. Sofija Sorić iz Konzervatorskog odjela u Zadru i izv. prof. dr. sc. Antonija Mlikota – zatim njegova djeca mr. sc. Mirna Petricioli i dipl. ing. Donat Petricioli. U pozdravnom govoru rektor Sveučilišta u Zadru Josip Faričić istaknuo je kako je Petricioli svojim radom pridonio tomu da se Zadranici s ponosom poistovjećuju s vlastitim identitetom, koji se temelji na bogatoj materijalnoj i nematerijalnoj kulturnoj baštini. Faričić je naglasio da je Petricioli bio uzor nesebične predanosti i ljubavi prema struci – znanstvenik i profesor koji nije djelovao samo unutar radnog vremena, već je svojim primjerom oblikovao i utemeljio zadarsku školu povijesti umjetnosti. Profesorova djeca, Mirna i Donat Petricioli, obuzeti emocijama prisjetili su se godina djetinjstva i odrastanja provedenih između Dugog otoka i Zadra, brojnih obiteljskih posjeta arheološkim lokalitetima te prijatelja i stručnjaka koji su se okupljali oko Petriciolićevih, stvarajući ozračje zajedništva, znatiželje i ljubavi prema znanosti i umjetnosti. Sali na Dugom otoku bile su drugi dom obitelji Petricioli – mjesto utočišta, sjećanja i trajne povezanosti. U obiteljskoj kući u Salima često je boravio, vraćajući

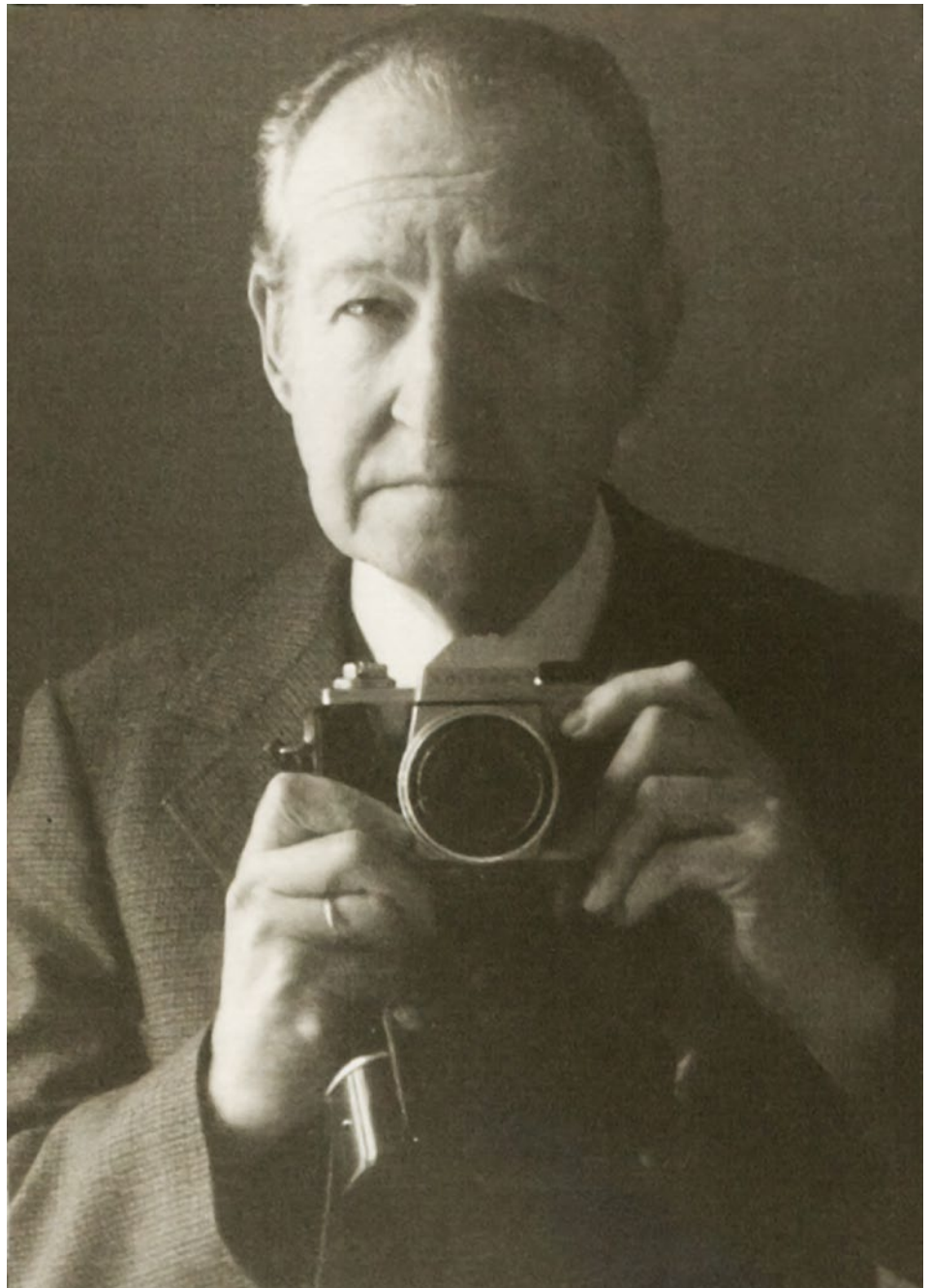
se s osobitom radošću, uvijek vezan uz ljude i ambijent otoka. Ondje je proveo i brojna istraživanja od iznimne važnosti za Dugi otok, povezujući znanstvenu strast s osobnim osjećajem pripadnosti tom prostoru. Uz njega je tijekom cijelog života bila supruga Sofija Petricioli, s kojom je dijelio dug i sretan brak. Sofija je i sama imala zavidnu karijeru kao kustosica Narodnog muzeja – Muzeja grada Zadra, te je bila njegova istinska životna i profesionalna suputnica.

Nakon tribine, u prostorijama izložbene dvorane Državnog arhiva u Zadru otvorena je izložba memorabilija, fotografija i dokumenata iz bogate ostavštine Ive Petriciolijsa – od njegovih dječjih crteža do međunarodnih nagrada. Poseban dio izložbe bio je posvećen izdavaštvu, odnosno njegovim brojnim znanstvenim i autorskim pu-

4.

Ivo Petricioli, Autoportret (izvor:
privatni album obitelji Petricioli)

Ivo Petricioli, *Self-portrait*

blikacijama, koje svjedoče o širini interesa i predanosti znanstvenom radu.² Izložba je posjetitelje, poput vremeplova, vodila kroz njegov osobni i profesionalni život, prikazujući njegov doprinos brojnim arheološkim istraživanjima u Zadru i Dalmaciji, pa i šire. Posebno je istaknuta njegova uloga vrsnog fotografa i dokumentarista umjetnina, arhitekture i krajolika, koji je svojim fotoaparatom snimio neprocjenjive trenutke brojnih istraživanja bilježeći stanje kulturne baštine, ali i svoja putovanja. Izložba je pobudila veliki interes i privukla posjetitelje koji su se mogli i sami uvjeriti kako je Petricioli, uz sva svoja druga postignuća, bio i izvanredan fotograf.³ Fotografije Ive Petriciolija, iako prije svega dokumentarističke i znanstveno vrijedne, često odaju istinski umjetnički karakter. Njegova brižna pažnja prema detaljima, promišljena kompozicija kadrova i odabir trenutaka koje bilježi daju fotografijama gotovo slikarski izraz. Kada, primjerice, bilježi arhitektonske fragmente, liturgijske predmete, skulpture ili građevine, ne radi to tek kao informativni zapis, već s osjećajem za svjetlo, ritam i proporciju, tako da same fotografije djeluju poput slika u kojima su detalji istaknuti; katkad obični motivi na njegovim fotografijama djeluju stilizirano ili gotovo apstrahirano. Ta njegova umjetnička, gotovo lirski nota očituje se i u kadrovima svakodnevnog života ili terenskih istraživanja: bosonoge radnice nad arheološkom sondom u središtu Zadra, sudionici istraživanja usred arheoloških ostataka na Dugom otoku u neobičnim aranžmanima, drveni barokni anđeo iz Sv. Frane oslonjen na benzinski kanistar, prahistorijska špilja Buta i različiti krajolici obasjani posebnim svjetlom – njegove fotografije ne prenose tek informaciju, nego i emociju, atmosferu i estetiku trenutka. Među radovima bile su izložene i njegove autorske fotografije *Berekini* i *Umoreni grad*, s kojima je nastupio na 2. međunarodnoj izložbi *Čovjek i more* 1958. godine. Drugim riječima, Petriciolijeve fotografije spajaju znanstvenu preciznost i umjetnički doživljaj, zbog čega su jednako vrijedne kao istraživački materijal i kao samostalna umjetnička djela.⁴

U duhu obilježavanja te važne obljetnice možemo zaključiti kako je Petriciolijev znanstveni, pedagoški i ljudski trag duboko utkan u identitet Zadra, njegove obitelji i njegove akademske zajednice. Svojim neumornim radom spojio je ljubav prema gradu, znanosti i umjetnosti, ostavivši iza sebe nasljeđe koje i danas nadahnjuje. Na svemu što ste ostavili Zadru, svojem Dugom otoku, svojim kolegama, studentima i hrvatskoj povijesti umjetnosti – **Profesore, hvala!**

***In memoriam* – Ksenija Radulić (1933. – 1975.)**

Ksenija Radulić rođena je u Zadru 25. kolovoza 1933. godine, kao kći Augustina i Jozice, rođene Tribusson. Djetinjstvo je provela u Salima na Dugom otoku, kamo je obitelj Radulić izbjegla tijekom talijanske okupacije Zadra. U Salima je završila osnovnu školu, a nakon oslobođenja grada, 1944. godine nastavila je školovanje u Zadru, gdje je 1952. godine maturirala u obnovljenoj Hrvatskoj gimnaziji. Iste godine upisala se na Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, gdje je u lipnju 1958. diplomirala studij povijesti umjetnosti i kulture unutar tzv. grupe nauka V. Ove godine obilježavamo 50. obljetnicu prerane smrti Ksenije Radulić, istaknute povjesničarke umjetnosti, naše profesorice i konzervatorice, čiji su život i rad trajno obilježili kulturnu baštinu Zadra.⁵ S poslovima zaštite, istraživanja i konzerviranja zadarskih spomenika Ksenija se upoznala još kao studentica, sudjelujući u istraživanjima profesora Ive Petriciolija, s kojim će poslije blisko surađivati tijekom cijele svoje karijere. Već od samih početaka isticala se stručnom predanošću, širokom teorijskom upućenošću i sposobnošću povezivanja znanstvene metode s praktičnim konzervatorskim radom. Njezino djelovanje popraćeno je brojnim znanstvenim i stručnim radovima, izlaganjima na skupovima te člancima u stručnoj i dnevnoj periodici. Aktivno je

5.
 Portret Ksenije Radulić (foto:
 Ante Brkan; izvor: Galerija
 umjetnina Narodnog muzeja
 Zadar)

Portrait of Ksenija Radulić (photo
 by Ante Brkan)

pratila suvremenu literaturu i bila izvrsno upućena u pet stranih jezika, što joj je omogućavalo uspostavljanje međunarodne suradnje i praćenje najnovijih trendova u zaštiti kulturne baštine. Odlaskom Grge Oštrića u mirovinu 1968. godine, za novu ravnateljicu Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zadru imenovana je dotadašnja konzervatorica Ksenija Radulić. Tu je dužnost obavljala predano, stručno i odgovorno, gotovo do posljednjih dana svojeg života. Kao ravnateljica Zavoda za zaštitu spomenika kulture, Radulić je okupila niz istaknutih stručnjaka te sustavno radila na unaprjeđenju organizacije i kadrovske strukture Zavoda. Tijekom sedmogodišnjeg mandata, unatoč ograničenim financijskim sredstvima, ostvarila je niz važnih konzervatorskih zahvata. Među njima se posebno ističu radovi na crkvama Sv. Frane i Sv. Tome te dovršetak restauracije povijesne palače Grisogono – Vovo, u kojoj Zavod djeluje i danas. Ksenija je bila inicijatorica i nositeljica brojnih važnih projekata, poput obnove crkve Sv. Donata, koji su ostali nedovršeni za njezina života, ali su ih poslije nastavili, po njezinoj izvornoj koncepciji, njezini nasljednici, prije svih Pavaša Vežić i Miljenko Domijan. Inicirala je i provela programe zaštite brojnih spomenika u zadarskom okruženju. Bila je i pionirka podmorske arheologije te konzervacije predmeta izvađenih iz mora, čime je otvorila nove smjerove u istraživanju i očuvanju kulturne baštine Jadrana. Njezino stručno znanje i praktična iskustva u ovome specifičnom području doprinijela su razvoju metoda konzerviranja morskih artefakata i potaknula daljnja istraživanja u ovom polju, osiguravši da iznimni nalazi budu trajno sačuvani za buduće generacije.

Ksenija Radulić bila je i predana profesorica na zadarskom Odsjeku za povijest umjetnosti, predajući kolegije Uvod u povijest umjetnosti i Zaštita spomenika kulture te educirajući nove generacije stručnjaka. Njezino pedagoško i stručno djelovanje ostavilo je trajni trag u institucijskom jačanju konzervatorske službe u Zadru i oblikovalo pravce djelovanja Zavoda koji su se nastavili i nakon njezine prerane smrti.

Osim profesionalnog angažmana, Ksenija je aktivno sudjelovala u kulturnom životu Zadra: pisala je kritičke osvrtne za *Narodni list* i *Zadarsku reviju*, te doprinosila radu Muzičkih večeri u Sv. Donatu, salona fotografije Čovjek i more i salona slikarstva Plavi salon. Njezina radna soba i obiteljski arhiv i danas svjedoče o njezinu životu, radu i utjecaju, bio je to prostor susreta umjetnika, znanstvenika i intelektualaca.

Premda je preminula prerano, 14. srpnja 1975. godine, u 42. godini života, Ksenija Radulić ostavila je neizbrisiv trag u zadarskoj kulturnoj i znanstvenoj zajednici. Njezin predani rad, stručno znanje i međunarodna suradnja trajno su oblikovali modernizaciju Zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zadru i očuvanje kulturne baštine koju je toliko voljela. Ksenija Radulić ostaje duboko utkana u sjećanja svoje obitelji i malobrojnih stručnjaka koji su svjedočili njezinu predanom i hrabrom radu na zaštiti kulturne baštine. Iako njezina iznimna uloga još uvijek nije u potpunosti prepoznata u široj znanstvenoj i stručnoj zajednici, njezin rad, metode i vizija trajno nadahnjuju nove generacije konzervatora, povjesničara umjetnosti i istraživača kulturne baštine.

Sjećamo se Ksenije Radulić s **poštovanjem i zahvalnošću** – njezin rad i danas nadahnjuje sve koji čuvaju i njeguju kulturnu baštinu grada kojem je posvetila svoj život.

***In memoriam* – Marijana Kovačević (1977. – 2015.)**

Marijana Kovačević rođena je 12. lipnja 1977. godine u Zadru, kao kći Anđelke (rođ. Dorotić) i Milana. U rodnom gradu pohađala je osnovnu školu, a potom završila opći smjer Gimnazije „Vladimir Nazor”, gdje je 1995. godine maturirala s odličnim uspjehom. Iste godine upisala se na tadašnji Filozofski fakultet u Zadru, pri Sveučilištu u Splitu, na dvopredmetni studij povijesti umjetnosti i engleskog jezika i književnosti. Od siječnja 2003. zaposlena je kao djelatnica novoosnovanog Odjela za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru, a krajem ožujka 2006. izabrana je u suradničko zvanje asistentice. Akademске godine 2002. upisala je Poslijediplomski studij povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje je uspješno završila sve studijske obveze te u travnju 2010. doktorirala s temom *Umjetnička obrada plemenitih metala u 14. stoljeću u Zadru*, pod mentorstvom prof. dr. sc. Emila Hilje.⁶ Nažalost, njezina iznimno obećavajuća karijera naglo je prekinuta – nakon teške bolesti preminula je u Zagrebu 11. ožujka 2015. godine, u 38. godini života.

Povodom desete obljetnice smrti naše prerano preminule docentice dr. sc. Marijane Kovačević, cijenjene znanstvenice, profesorice i drage kolegice, Odjel za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru organizirao je u svibnju 2025. godine međunarodnu znanstvenu konferenciju pod nazivom *Precious Metals and Masterful Hands: Arts and Crafts from the Middle Ages to Modern Times* („Plemeniti metali i vješte ruke: umjetnost i obrt od srednjeg vijeka do modernog doba”). Inspiracija za organizaciju konferencije bila je upravo doc. dr. sc. Marijana Kovačević, čiji je znanstveni rad u velikoj mjeri bio posvećen istraživanju zlatarstva i širem proučavanju umjetničkih i obrtničkih praksi u plemenitim metalima. Doc. dr. sc. Marijana Kovačević ostavila je dubok trag u akademskoj zajednici svojim predanim radom, istraživanjima i nastavnim djelovanjem. Posebno je bila cijenjena zbog svoje stručnosti, interdisciplinarnog pristupa i iznimne otvorenosti prema studentima i

6.
Portret Marijane Kovačević (foto:
Živko Bačić)

Portrait of Marijana Kovačević
(photo by Živko Bačić)

kolegama. Njezina prerana smrt ostavila je veliku prazninu u znanstvenoj i akademskoj zajednici, ali i snažan poticaj da se njezin rad nastavi promišljati i valorizirati. Međunarodna konferencija, održana u čast njezinu životu i radu, okupila je domaće i inozemne stručnjake koji su u izlaganjima i raspravama obuhvatili teme bliske istraživačkim interesima Marijane Kovačević.

Konferencija je organizirana u suradnji Odjela za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru, Odsjeka za povijest umjetnosti i Centra za istraživanje srednjovjekovne baštine Jadrana Sveučilišta u Rijeci, Odsjeka za povijest umjetnosti Sveučilišta u Cambridgeu, Odjela za kulturnu baštinu: arheologija, povijest umjetnosti, film i glazba Sveučilišta u Padovi, te Stalne izložbe crkvene umjetnosti u Zadru.⁷ Predsjednica Organizacijskog odbora, izv. prof. dr. sc. Ana Mišković, istaknula je kako je skup poslužio kao prostor sjećanja, ali i kao platforma za nova promišljanja, čime je dodatno naglašena važnost doprinosa koji je doc. dr. sc. Kovačević ostavila svojoj disciplini.

U trodnevnom programu okupili su se domaći i inozemni znanstvenici i stručnjaci koji iz različitih perspektiva istražuju predmete izrađene od plemenitih metala – od njihovih umjetničkih, obrtničkih i simboličkih vrijednosti do suvremenih pristupa proučavanju, dokumentiranju, restauriranju i očuvanju. Na konferenciji su sudjelovali istraživači iz Hrvatske, Engleske, Portugala, Italije, Malte, Švicarske

i Cipra čime je potvrđen međunarodni karakter skupa i važnost teme u okviru europske kulturne baštine. Uz pozvano predavanje, održana su ukupno 24 izlaganja posvećena pitanjima obrade i zaštite plemenitih metala, s posebnim naglaskom na metodologiju istraživanja, interdisciplinarnu suradnju te izazove povezane s očuvanjem složenih i povijesno vrijednih predmeta. Zbog iznimnih zasluga u procesu repatrijacije procesijskog križa, koji je 1974. godine otuđen iz samostana Sv. Frane, Marijana Kovačević posmrtno je 2024. godine nagrađena Grbom Grada Zadra. Istu je nagradu primio i prof. dr. sc. Donal Cooper, jer su zajedničkim istraživanjem doprinijeli identifikaciji i kasnijem povratu otuđenog križa u samostan Sv. Frane u Zadru. Budući da nije mogao sudjelovati na svečanoj dodjeli u listopadu 2024. godine, gradonačelnik Grada Zadra, Branko Dukić, svečano je uručio Grb Grada Zadra dr. Donalu Cooperu, uglednom znanstveniku sa Sveučilišta u Cambridgeu, na početku međunarodne konferencije na Sveučilištu u Zadru.

Na otvorenju konferencije nazočio je i Marijanin jedanaestogodišnji sin Jere s članovima obitelji, koji je danas iznimno ponosan na svoju mamu i na njezine zasluge u povratku križa zajednici kojoj je posvetila svoj rad.

Mare, nisi zaboravljena – i dalje nas nadahnjuješ, onako kako si to činila i za života!

BILJEŠKE

- ¹ MARIJA STAGLIČIĆ, Ivo Petricioli (1925. – 2009.), *Kvartal: kronika povijesti umjetnosti u Hrvatskoj*, Vol. 6/1-2 (2009.), 6–7.
- ² Autori izložbe bili su Pavuša Vežić i Antonija Mlikota s Odjela za povijest umjetnosti, te Mihaela Šimat i Tomislav Blažević iz Znanstvene knjižnice Sveučilišta u Zadru. Likovni postav osmislili su Nevena Štokić iz Galerije umjetnina Narodnog muzeja u Zadru, Robert Maršić iz Arheološkog muzeja i Edi Modrinić iz Državnog arhiva u Zadru.
- ³ Zbirka *Ivo Petricioli* koju čini nekoliko stotina fotografija i negativa, koju je obitelj darovala Odjelu za povijest umjetnosti, danas je digitalizirana zahvaljujući dragovoljnom i predanom radu Roberta Maršića, dokumentarista i arheologa zaposlenog u Arheološkom muzeju u Zadru.
- ⁴ U popratnom programu, Udruga turističkih vodiča Zadra „Donat” organizirala je, tragom njegovih istraživanja, dva tematska

vođenja – „Crkva sv. Stošije na Puntamici” i „Male zadarske crkve” u povijesnoj jezgri Zadra – koja su vodile povjesničarke umjetnosti i licencirani turistički vodiči Zrinka Brkan Klarin i Luca Bašić. Izložba je bila otvorena od 29. travnja do 16. svibnja 2025. godine.

- ⁵ Obiteljski arhiv Radulić, Zadar (OAR), Rodni list Ksenije Radulić; PAVUŠA VEŽIĆ, U sjećanje profesoru Kseniji Radulić, *Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske*, 1 (1975.), 257–258; KSENIJA RADULIĆ, MILJENKO DOMIJAN, Zaštita spomenika kulture u Zadru 1954. – 1974., *Zadarska revija*, 3-4 (1976.), 235–254; TINA TOPIĆ, *Zadarska konzervatorica Ksenija Radulić*, diplomski rad, Sveučilište u Zadru, Zadar, 2023.
- ⁶ IVAN JOSIPOVIĆ, Uspomeni vremena sretnog – in memoriam Marijani Kovačević, *Ars Adriatica*, 6 (2016.), 284–288.
- ⁷ Više o programu i konferenciji na linku: <https://conference.unizd.hr/precious-metals> (pristupljeno 27. 9. 2025.).

Djelo je objavljeno pod uvjetima Creative Commons Autorstvo 4.0 Međunarodne licence (CC BY 4.0), koja omogućava korisnicima umnažanje, redistribuiranje, mijenjanje i preradivanje materijala u bilo koju svrhu, pa i komercijalnu, uz uvjet ispravnog navođenja autorstva i izvora: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.